

Nærings og fiskeridepartementet
PB 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Bergen 30.9.2014



Høringsuttalelse på forskrift om auke av maksimalt tillaten biomasse for løyve til akvakultur med laks, aure og regnbogeaure

Norges Miljøvernforbund (NMF) krever store endringer på foreslått reglement for biomasse til fiskeoppdrett.

Høringsutkastet har en rekke svakheter. Spesielt ille er det at det legges opp til videreføring av selvrappoteringsregimet med hensyn på lakselus. Vi vet at det er en enorm underrapportering av lakselus.

Samtidig er kontrollmyndigheten Mattilsynet etter senere års budsjettkutt samtidig som produksjonsvolumet av mat har gått opp ute av stand til å foreta uanmeldte tester av lakselusnivået, noe som er en forutsetning for å komme underrapporteringen til livs. **Det er idag snarere regelen enn unntaket at det underrapporteres. Miljøvernforbundet har f.eks selv fisket laks hos Ewos Lønningdal som på det tidspunkt oppga en halv lus i snitt, mens vi hadde 3-4 lus på 3 fisk fisket med fiskestang.** Straff på et nivå som virker preventivt og tester av lakselusnivåer av nøytral myndighet er en forutsetning for å komme disse problemene til livs. I praksis vil lovforslaget medføre større konsesjoner og også mer lakselus i tillegg til de andre store problemene med fiskesykdommer og avføring.

Forskriften er en blindvei med de problemene næringen har idag. Ved å hente vann under fotosyntesesjiktet til tette anlegg så forsvinner alle problemene med lakselus og mere til. Det finnes en rekke typer tette anlegg. Material, form, størrelse osv varierer. Men de løser alle problemet med lakselus. **For å løse problemene med lakselus og rømning så må derfor driftsformen legges om til tette anlegg som henter vann under fotosyntesesjiktet og renser alle utslipp.**

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593

5806 BERGEN

Skuteviksboder 24

Bank: 9521.05.71982

Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00

Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA

Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261

Grønland

0134 OSLO

Tlf: 55 30 67 00

Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446

9255 TROMSØ

Tlf: 913 57 125

Epost: nord@nmf.no



Fra høringsdokumentet:”Regjeringa ønskjer å leggje til rette for vekst i havbruksnæringa, under føresetnad av at veksten blir vurdert som miljømessig berekraftig. Dette er også omtalt i regjeringsplattforma. Regjeringa tek no sikte på å tilby havbruksnæringa ein kontrollert og miljømessig berekraftig vekst som alle etablerte lakseoppdrettarar kan ta del i. Tilbodet blir gitt mot vesentleg strengare miljøkrav når det gjeld lakselus, næringa si største miljøutfordring.

Dersom alle aktørar får tilbod om vekst vil ein auke i MTB på 5 prosent, saman med ei maksimumsgrense på 0,1 holus per fisk i anlegg som nyttar løyve med auka MTB, kunne føre til ein samla reduksjon i tal på lus nasjonalt på omlag 30 prosent.

Næringa si andre store miljøutfordring på kort sikt er rømming. Tiltaka mot rømming har dei siste åra ført til reduksjon både i tal på rømmingsepisodar og i mengd rømt fisk i elvane. Vi er no på eit nivå der enkelthendingar har stor innverknad på dei samla rømmingstala. Det er likevel ikkje den same tette samanheng mellom talet på fisk i sjøen og talet på rømmingshendingar, slik som det er mellom talet på fisk og talet på lus”.

I tillegg til en naiv og feilaktig tro på at fiskeoppdretterne oppgir riktige tall for lakselus så vil også forslaget medføre til flere rømte fisk med mindre det lekkes om til tette anlegg. Undersøkelser har vist at store deler av laksen som rømmer gjør det når den er nyutsett og hvor da de minste kan komme seg ut av nøtene. Det er nok et eksempel på at det er umulig å drive bærekraftig med dagens driftsform. Det er også slik at fiskeoppdretterne underrapporterer rømninger for å unngå bøtelegging. Tidligere har det også vært eksempler på syk fisk som slippes ut for å heve forsikring på fisk som reelt sett er nesten uten verdi. I praksis vil derfor forslaget til nytt reglement for biomasse medføre at alle problemene med nærings saltutslipp, spredning av fiskesykdom og parasitter, fiskemishandling vil fortsette.

Fra forskriften som er foreslått: §7. Vilkår Det skal heile tida vere færre enn 0,1 vaksne holus av lakselus (*Lepeophtheirus salmonis*) i gjennomsnitt per fisk.

Reelt sett er det svært få steder hvor det idag vil være mulig å overholde kravene til lakselus.

Best tilgjengelige teknikker

Det er idag en forutsetning at en skal bruke best mulige tilgjengelige teknikker med hensyn på miljø i næringslivet. Hvorfor skal ikke dette pålegges en økonomisk suksess som norsk oppdrett er? I dagens åpne nøter hvor alt som er av sykdommer, parasitter og fiskeavføring flyter gjennom nøtene er det umulig å forhindre store miljøskader. Det har vært flere forsøk med tette anlegg og vi ser flere aktører som nå kommer med nye typer anlegg.

Vi vil her vise til et av de senere tette anlegg som viser at slike anlegg innebærer store besparelser da dødeligheten er lav, fiskehelsen god og også førfaktoren er mye bedre:

www.nmf.no/default.aspx?pageId=121&articleId=3144&news=1

KLIF opplyste i 2009 om at utslipp fra et oppdrettsanlegg med tillatelse til 3120 tonn laks, tilsvarer et avløpsutslipp fra en by på rundt 50 000 innbyggere.

Så tett som disse er stuert sammen blir det mye sykdom og parasitter. Sykdom og parasitter som driver gjennom nettingene med havstrømmene og sprer seg til andre anlegg og mellom villfisk. Nå har våre myndigheter sørget for at det har blitt bevilget svært lite til forskning på å dokumentere sykdomsspredning forårsaket av fiskeoppdrett. Omtrent 7% av fôret går også gjennom noten. Opptil 200 tonn fôr i uken som igjen gir 200-300 tonn slam hver uke går gjennom åpne nøter i større oppdrettsanlegg. Dette utgjør omtrent 430 kg fôr pr dag på et 3120 tonns anlegg. Anslagsvis 10,2 tonn villfisk beiter under anleggene på fôret som faller ned.

Dagens driftsform med åpne nøter hvor alt som er av avføring, for, sykdommer og parasitter driver gjennom nøtene og spres utover med havstrømmene er miljømessig fullstendig uakseptabel. Den innebærer spredningen av medikamenter som dreper lakselus men også alle andre skalldyr (flubenzuroner og ulike typer nervegift). Et av mange eksempler på dette er reker som ikke får skiftet skall og dør ut. Lakselusen påfører både oppdrettsfisk lidelse og bidrar til smittespredning av sykdommer mellom både oppdrettsfisk og villfisk. I tillegg kommer tidligere omtalte mengder med næringssaltutslipp / kloakk. Til slutt kommer faren for antibiotikaresistens.

Miljøvernforbundet vil påpeke at næringen i skrivende stund ikke er i nærheten av å ha kontroll på lakselus og sykdommer. I tillegg er det stor vekst i giftutslipp. Sjørretten er nå i ferd med å utryddes pga lakselus. Da sjørretten oppholder seg i kystområdene mesteparten av livet er de langt mer sårbar for lakselus enn laks. Vi har nå i sommer registrert at til og med en indre fjordarm i Bergen som kalles Nordåsvannet,- som har svært lavt saltinnhold grunnet smalt grunt utløp har hatt mye sjørret med opptil 100 lakselus. Her har ørretstammene tidligere hatt små problemer med lakselus imotsetning til resten av fylket. Med den uansvarlige driftsformen med ha laks i åpne merder er Skjerholmen N. anlegget i Raunefjorden med på å forårsake enorm lakselusproduksjon sammen med omkringliggende anlegg som rammer sjørret også i Nordåsvannet som ligger omtrent 10 km unna anlegget.

www.fanaposten.no/nyheter/Sjoorreten-dor-av-lakselus-180937.html#.U7v66qg0dZ0

www.fanaposten.no/nyheter/Oppfordrer-fiskeriministeren-Atil-a-komme-pa-besok-182431.html#.U7v6_Kg0dZ0

Parasitten lakselus, sprer seg i larvestadiet i fotosyntesesjiktet i de øverste 20 metrene i havet. Den kan også føre med seg annen sykdom. I tillegg til denne parasitten skjer mye av spredningen av fiske sykdommer i fotosyntesesjiktet. Av den grunn er det helt nødvendig å forhindre at oppdrettsfisk svømmer kontinuerlig i dette sjiktet og infiseres og sprer sykdommer videre. **Som en følge av dette brukes det idag svært farlige midler til avlusing og smittehåndtering. Blant annet te- og diflubenzuron**

samt nervegifter. I tillegg drives det også som en følge av dette rovdrift på leppefisk. **Tall publisert i mars viser en skremmende stor vekst i de farligste avlusingsmidlene, en fordobling på et år. Alt fra reker, krabber, hummer og mindre kreps som er viktig som føde for villfisk drepes av disse midlene.** Med kontinuerlige utslipp av disse midlene som bioakkumuleres utryddes nevnte artstyper gradvis. Fiskere observerer at rekebestander og krabber henholdsvis forsvinner og ødelegges der det er fiskeoppdrett som avluser. Stadig mer av de ekstremt giftige avlusingskjemikaliene flubenzuroner brukes. Samtidig drives det rovfiske på leppefisk som ytterst sjeldent lever mer enn et år inni fiskeoppdrettsanleggene. Den store bruken av diflubenzuron og teflubenzuron skjer pga av at lakselusen begynner å bli resistent mot alle andre midler og næringen har en gjennomgående skruppelløs moral hvor de ikke går av veien for å drepe alt annet liv om nødvendig for å kunne fortsette den uforsvarlige veksten. Flubenzuronene brytes veldig langsomt ned. I en artikkel av saksbehandler Tonje Høy i SLK heter det bl.a. at Statens forurensningstilsyn presenterte følgende konklusjon: “Begge midlene må karakteriseres som tungt nedbrytbare, bioakkumulerende og meget giftige for vannlevende organismer, spesielt for krepsdyr og leddormer” (Høy 1996).

NMF har opplevd tidligere at både kommune og fylkeskommune har sagt nei til utvidelse av biomassen i oppdrettsanlegg, for til slutt å bli overkjørt av fiskeridirektoratet og andre statlige etater som prøver å endre vedtakene deres. Dette må alle folkevalgte kjempe imot. Det er derfor ekstremt viktig å **ikke** gi noen varige konsesjoner til fiskeoppdrett.

Rekordhøyt utslipp av svært miljøskadelige avlusringsmidler i 2013:

Tabell: Midler mot lakselus (kg aktiv substans)

| | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 |
|-------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Azametifos | | | | | 66 | 1884 | 3346 | 2437 | 4059 | 3037 |
| Cypermethrin | 55 | 45 | 49 | 30 | 32 | 88 | 107 | 48 | 232 | 211 |
| Deltamethrin | 17 | 16 | 23 | 29 | 39 | 62 | 61 | 54 | 121 | 136 |
| Diflubenzuron | - | - | - | - | - | 1413 | 1839 | 704 | 1611 | 3264 |
| Enamektin | 32 | 39 | 60 | 73 | 81 | 41 | 22 | 105 | 36 | 51 |
| Teflubenzuron | - | - | - | - | - | 2028 | 1080 | 26 | 751 | 1704 |
| Totalt | 104 | 100 | 132 | 132 | 218 | 5516 | 6454 | 3374 | 6810 | 8403 |
| Hydrogenperoksid (tonn) | | | | | | 308 | 3071 | 3144 | 2538 | 8262 |

Rekordhøye og økende utslipp av miljøskadelige avlusingsmidler:

www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2014/Mars-2014/Rekordhoyt-forbruk-av-miljoskadelige-lusemidler/

Dokumentasjon på de svært giftige avlusingsmidlene som brukes:

www.fom-as.no/files/Lusenettverk/RFN/Lusekurs/Behandlingsalternativer_lus_mars_2010.pdf

Norske fjorder full av gift fra fiskeoppdrett:

www.nrk.no/mr/norske-fjorder-full-av-lusegift-1.10878189

Sykdom i havet spres atskillig lettere enn i luften. De åpne merdene må erstattes av flytende tette anlegg som henter vann under fotosyntesesjiktet og filtrerer alle utslipp.

Parasitten lakselus, sprer seg i larvestadiet i fotosyntesesjiktet. Den kan også føre med seg annen sykdom. I tillegg til denne parasitten skjer mye av spredningen av fiskesykdommer i fotosyntesesjiktet. **Av den grunn er det helt nødvendig å forhindre at oppdrettsfisk svømmer kontinuerlig i dette sjiktet og infiseres og sprer sykdommer videre.** Som en følge av dette brukes det idag svært farlige midler til avlusing og smittehåndtering. Blant annet te- og diflubenzuron samt nervegifter. I tillegg drives det også som en følge av dette rovdrift på leppefisk. Leppefiskene er sjøens rensesentre for fisk med fiskelus. Vi observerer at i senere år hvor det kan påregnes uttak på oppimot 40 millioner leppefisk så får vi stadig flere rapporter fra folk som får lyr og torsk med uvanlig store mengder fiskelus. Det er idag et uforsvarlig rovfiske på leppefiskene som ofte dør i løpet av få uker i oppdrettsanleggene til tross for at de kan bli mellom 10 og 25 år i naturen. Det er følgelig et grovt dyreplageri. Det er i fotosyntesesjiktet nært havoverflaten at lakseluslarvene sprer seg. **Ved å skjerme oppdrettsfisken fra vann i fotosyntesesjiktet, kan vi forhindre spredningen av enorme mengder lakselus i tillegg til sykdom. Dette er nok en gang vist i forsøk:** www.nrk.no/nyheter/distrikt/nordland/1.10899635
Fisk er sidestilt med andre dyr i dyrevelferdsloven. Laks er en høyt utviklet følsom dyreart. Lov om dyrevelferd gjelder også for fisk, med rett til et liv uten smerte og med naturlig utfoldelse. Men her har bransjen sluppet unna hittil.

Derfor er det nødvendig at vannet oppdrettsfisken svømmer i blir hentet under fotosyntesesjiktet. Den store mengden fisk som står året rundt tett samlet i merder gjør at det kontinuerlig er millioner av verter til å føde parasitter, virus og bakterier som hele tiden sprer seg. Parasitten lakselus bidrar også til spredning av fiskesykdom. Paranucleospora theridion (PT) er et eksempel på dette. PT kommer inn i laksen via gjellene.

Der vokser den i et par måneder, før den går ut i huden og over i lakselusa der den formerer seg de påfølgende en til to månedene. Når lakselusa dør frigjøres store mengder med sporer som kan overleve i sjøen i opptil ett år før den kan angripe laksen på nytt. I 2006 var det anlegg som tapte 80 prosent av laksen på grunn av dette. Så sent som i år 2010 har det vært opptil 50 prosent dødelighet på det meste så vidt vi vet, ifølge professor Are Nylund.
www.nrk.no/nyheter/distrikt/nrk_trondelag/1.7371990

At problemene med parasitter og lus forsterker hverandre ser vi også i forbindelse med pancreas disease som er den fiske sykdommen som er det største problemet i dagens fiskeoppdrett. Anlegg med stor lakselusbelastning har lettere for å utvikle klinisk PD. Det er ikke overraskende at en parasitt svekker fiskens mulighet til å håndtere parasitter. Syk fisk vil også tilsvarende lettere dø under avlusing da giftstoffene i avlusingsmidler er en hard belastning for fisken.

Fiskeoppdrettsnæringen sliter også med andre sykdommer som f.eks infeksjøs lakseanemi (ILA) , hjerte og skjelettmuskelbetennelse (HSMB) og proliferativ gjellebetennelse (PGB). Dette viser at dagens fiskeoppdrett i Norge er uforsvarlig med hensyn på fiskevelferd.

Inntil nå har næringens eneste svar vært å bruke mer gift for å begrense disse problemene. Det er også i gjennomsnitt 10 tonn villfisk under et oppdrettsanlegg, som også blir påvirket av næringens utslipp av avføring og gift. Sei som spiser dette får ikke dødsstivhet. Fiskekjøttet er ikke egnet som mat. Dagens smittespredning av alt som er av sykdom og parasitter i fotosyntesesjiktet via oppdrettsmerdene er derfor totalt uforsvarlig.

Torsken vil heller ikke gyte i fjorder forurenset av ”oppdretts-vann.

Fiskere har sagt det lenge men nå begynner også forskere å bekrefte det. Sitatet nedenfor er sammendraget i rapporten "Behavioural responses in wild coastal cod exposed to salmon farms possible effects of salmon holding water - a field and experimental stud" Vedlegg til sluttrapport NFR 242052

“Kystfiskere har lenge hevdet at torsk har forandret sin gyteadfærd i fjorder med oppdrett. Våre lab- studier våren 2004 bekreftet at torsk fra områder uten oppdrett unngår ”laksevann” og at dette også skjer ved svært lave konsentrasjoner. Responsen er også spesifikk for vill torsk, siden oppdrettstorsk ikke responderer på lukt av laks, og den er mindre (men fortsatt til stede) hos torsk fra fjorder med oppdrett. Nye resultater fra våren 2005 indikerer også at responsen ikke er artsspesifikk - torsk viser også en aversjon fra kar med ”torskevann” - eller at laboratedesignet er for sensitivt. Feltstudien vår har imidlertid også vist at fjordtorsk aggregeres rundt oppdrettsanlegg for torsk, og at enkelte individer kan være svært stasjonære over lang tid. Vi har også indikasjoner på at oppdrettsanlegg ikke generelt avskrekker stasjonær fjordtorsk, men kan tvert imot benytte dem som en ”ressurs” i hvert fall deler av året. Bestanden av torsk i åpne nordlige fjorder, viser imidlertid en stor grad av dynamikk, og kan i perioder både ha innsig av skrei og vandrende kysttorsk (”innsigsfisk”). Det kan derfor tenkes at vi i fjorder med intensivt oppdrett, både har lokal fjordtorsk som tiltrekkes oppdrettsanlegg og ”innsigsfisk” på gytevandring som unngår oppdrettsanlegg. Våre laboratiestudier indikerer at denne responsen kan være relatert til ”lukten av oppdrettsfisk”. Det er derfor viktig at laboratorie- responsene valideres i naturlige systemer, samt at langtidsstudier av dynamikken til torsk i fjorder med og uten oppdrettsaktivitet initieres”.

Med tette anlegg kan det igjen komme store mengder torsk til Torsken kommune. Torsken kommune heter Torsken fordi den hadde kanskje landets rikeste torskefiske i kommunens to fjorder. 35 fiskere levde i og av Gryllefjorden og Torskenfjorden, og det kom fiskere fra Harstad og Narvik i tillegg. En ung gutt på 14 år satte for ca. 50 år siden 3 garn i Gryllefjorden. På disse garnene fikk han på en dag så mye torsk at han måtte tre turer til mottaket med full robåt for å kunne levere alt og gå på skolen.

Giftutslippene i kombinasjon med enorme næringssaltutslipp er en enorm trussel mot det marine miljø langs kysten. Flubenzuronutslipp i forbindelse med avlusing er en trussel mot alle skalldyr i ekstremt små doser. Dette gjelder ikke bare skalldyr som hummer, krabbe og reker. Men det gjelder og alle krepsdyr som inngår i næringskjeden et eller to hakk under rovfisken som er våre matfisker. Miljøvernforbundet ble følgelig ikke overrasket da undersøkelser viste at kort tid etter at flubenzuroner ble brukt høsten 2009, ble det funnet mengder av dette som ville vært ulovlig i Storbritannia over 1 km unna anleggene. Dagens driftsform er dermed en ekstremt stor trussel mot hele det marine miljøet fra og med Rogaland til og med Finnmark. Havforskningsinstituttets dokumentasjon av spredning og advarsel om hummer død kan leses her: [www.imr.no/nyhetsarkiv/2013/januar/bryssomme flubenzuroner/nb-no](http://www.imr.no/nyhetsarkiv/2013/januar/bryssomme_flubenzuroner/nb-no)

Åpne mærdar må følgelig forbys. For å unngå problemene med forurensning og spredning av sykdom og parasitter må vi altså over i en eller flere former for lukkede anlegg. Rømning av oppdrettslaks er en av de mest alvorlige truslene vi har mot en sunn norsk villaksstamme. Norges Miljøvernforbund estimerer at det rømmer 5-10 millioner oppdrettslaks og 2,5 mill smolt fra anlegg hvert år. Norges villaksstamme har i dag en samlet gytebestand på rundt regnet 400.000 individer. Slike overveldende tall av oppdrettslaks i våre farvann utgjør en overhengende genetisk fare for villaksen.

Tidligere er det målt innsig på opptil 82 % oppdrettslaks i flere vassdrag før gyting. (eksempel Oselva i Hordaland) Slike høye tall vitner om store mengder uregistrerte rømninger og uansvarlig drift. Ifølge Havforskningsinstituttets nyhetsbrev nr 11 – 2008 er volumet av lakseoppdrett i Norge blitt så stort at selv minimale rømninger kan forverre villaksens allerede utrydningstruede status. Siden det har vært lite kunnskap om oppdrettslaksens adferd etter rømning har man sett lite effektiv gjenfangst av rømt laks. Dette er grunnet at laksen beveger seg bort fra anlegget raskere enn tidligere trodd. Ved målinger gjort av Havforskningsinstituttet fant man ut at laksen kan bevege seg over 40 km på enuke. Slike funn støtter oppunder hvor viktig det er å forhindre rømning. **Både genetisk forurensning og sykdomsspredning til våre ville truede laksebestander er en betydelig fare ved dagens driftsform. Noe som tette, flytende anlegg gjennomgående vil forhindre. Vi vil også understreke at rømningstallene fra fiskeoppdrettsnæringen åpenbart underrapporteres.**

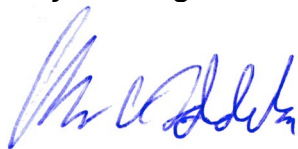
Konklusjon

Alle lokale fiskere og fritidsfiskere blir frarøvet sin fritidssysse og rett til matauk slik som situasjonen er i dag.

Miljøvernforbundet krever primært at det kun gis konsesjoner og eventuelle utvidelser av biomasse til tette, flytende oppdrettsanlegg. Kun hvis anlegget i sin helhet omgjøres til et lukket anlegg som renser alle utslipp vil det være akseptabelt å tillate eller utvide konsesjoner. Dagens driftsform med åpne fiskeoppdrettsanlegg er som vi har dokumentert uforenlig med definisjonen av beste tilgjengelige teknologi og må derfor ses på som en overgangsordning.

Ved at det offentlige selv foretar uanmeldte tester av lakselusnivået vil sannheten komme fram og det vil da i praksis kun være mulig å overholde kravene til lakselusnivå med tette anlegg som henter vann under fotosyntesesjiktet. Ved en slik forutsetning vil NMF være positive til regelverksendringene da alle andre miljøproblemer utenom fôrproblematikken vil forsvinne i samme slengen ved den nødvendige endringen i driftsform.

Miljøvennlig hilsen



Kurt W. Oddekalv
Leder

Øystein Bønes
Saksbehandler